

Raport z monitoringu realizacji polityki senioralnej, wykonywany przez seniorów-wolontariuszy z organizacji pozarządowej

Monitorowane miasto: WROCŁAW.

Imię i nazwisko osoby wykonującej monitoring/nazwa i adres organizacji pozarządowej: Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta, wolontariusze: Bohdan Aniszczyk, Dorota Jabłonka, Zdzisław Niedzielski, Krystyna Niementowska, Marek Oktaba.

Imię i nazwisko konsultanta/doradcy: Ewa Pytasz.

Termin wykonywania monitoringu: od 06.10.2015 do 30.12.2015.

Metodologia zastosowana przy wykonaniu monitoringu: W projekcie została wykorzystana lista kontrolna najważniejszych wytycznych dla Miast Przyjaznych Seniorom, która została dostosowana do realiów krajowych. Pozostawiono w niej te zagadnienia i tematy, które leżą w kompetencjach jednostek samorządu terytorialnego. Bazuje ona na wynikach projektu WHO Sieć Miast Przyjaznych Seniorom konsultowanego z 33 miastami w 22 krajach. Jest narzędziem, by miasta same mogły się ocenić i stworzyć plan dalszych działań. Bardziej szczegółowe listy wytycznych dla Miast Przyjaznych Seniorom można znaleźć w przewodniku WHO Global Age-Friendly Cities Guide. Listę przygotowano po to, by została wykorzystana przez osoby i grupy zainteresowane tym, by ich miasta stały się bardziej przyjazne dla starszych ludzi. Aby lista spełniła swoje zadanie, starsi ludzie muszą być zaangażowani jako pełnoprawni partnerzy. Biorąc pod uwagę plusy i minusy miast starsi ludzie ocenią, jak ta lista przystaje do ich własnego miasta. Seniorzy powinni odgrywać ważną rolę w sugerowaniu, wprowadzeniu zmian i monitorowaniu ulepszeń.

Link do pełnej metodologii: http://www.who.int/ageing/age_friendly_cities_guide/en/

W ramach projektu sprawdzono możliwość wykonania monitoringu polityki senioralnej na podstawie tej listy w dwóch monitoringach pilotażowych, wykonanych przez ekspertów. Po tych monitoringach pilotażowych dokonano jeszcze zmian w ostatecznym kształcie listy, tak, aby możliwe było wykonanie monitoringu przez grupę seniorów, którzy nie mają doświadczenia w podobnych badaniach. Chodziło o zbadanie, czy grupy seniorów, którym zostanie udostępniona lista, będą mogły samodzielnie wykonać taki monitoring w swoim miejscu zamieszkania.

Wybrano 8 organizacji, które współpracują z seniorami, w 8 miastach w województwach dolnośląskim, opolskim, śląskim i małopolskim, które przy wsparciu konsultantów podjęły się wykonania takich monitoringów w swoich miastach. Grupy seniorów wykonujących monitoringi liczyły od 2 do 7 osób w każdym z miast. Założono w projekcie, że przeprowadzi się takie monitoringi w 2 dzielnicach (osiedlach) w każdym z miast. Wybierano te dzielnice (osiedla), gdzie mieszka duża grupa seniorów. Na podstawie udostępnionej listy seniorzy sprawdzali następujące zagadnienia: przegląd lokalnej polityki senioralnej w danym mieście, usługi zdrowotne i pomoc społeczna, transport publiczny (autobus, tramwaj), przestrzeń publiczna i budynki, warunki mieszkaniowe, komunikacja i informacja, partycypacja społeczna, obywatelska i włączenie społeczne, wolontariat, zatrudnienie, podnoszenie kwalifikacji. Metody zastosowane podczas wykonywania monitoringu zgodnie z załączoną listą:

- Bezpośredni monitoring w dzielnicach (sprawdzanie jakości transportu miejskiego, przystanków, stanu chodników, ulic, przejść dla pieszych, jakości terenów zielonych, miejsc wypoczynku, dostępności publicznych obiektów i innych zagadnień).

- Poszukiwanie danych na temat polityki senioralnej, polityki mieszkaniowej, działań jst na rzecz seniorów (imprezy, programy, działania cykliczne, wsparcie dla organizacji senioralnych i pozarządowych, wolontariatu seniorów prowadzone przez jst itd.) poprzez strony BIP, rozmowy z urzędnikami, rozmowy i spotkania w środowiskach senioralnych, własne doświadczenia uczestników grupy monitorującej.

Wybrana grupa w trakcie wykonywanego monitoringu wypełniała udostępnioną listę, uzgadniając wspólnie odpowiedzi na umieszczone w niej pytania. Po zakończeniu pracy nad listą ta grupa opracowała raport z tego monitoringu, wskazując w nim najważniejsze wnioski i rekomendacje dla władz miasta.

Wnioski z przygotowanego monitoringu:

Przegląd lokalnej polityki senioralnej

Miasto Wrocław częściowo diagnozuje sytuację seniorów, zaś w swoich dokumentach strategicznych wypracowuje politykę sprzyjającą rozwiązywaniu problemów tej grupy wiekowej. Na terenie miasta prowadzonych jest wiele działań służących seniorom i aktywizujących seniorów.

1. **W ocenie autorów niniejszego raportu** - problemem nie jest brak czy też nieadekwatność wrocławskiej polityki senioralnej do zdiagnozowanych potrzeb – problemem jest niedostateczne finansowanie tych potrzeb widoczne w konfrontacji ze składanymi ofertami możliwych działań, dobrym ujęciem tego może być zdanie usłyszane w trakcie wywiadów „Wrocław nie ma problemu z aktywizacją seniorów, ale ma problem jak wspierać jak wspierać aktywnych seniorów”.

2. Priorytetem władz Miasta są prestiżowe imprezy (największe z nich to ESK i TWG2017) oraz inwestycje (w części też z nimi związane), co paradoksalnie sprawia, że wśród wrocławian rodzą się pomysły na kolejne działania, ale nie nadążają za tym wydatki na cele prospołeczne. Daje to wrażenie rozziwu pomiędzy rzeczywistą polityką Miasta a deklarowanymi celami politycznymi, zawartymi w obowiązujących, przyjętych przez Miasto dokumentach, takich jak „Strategia rozwiązywania problemów społecznych we Wrocławiu na lata 2006-2016”, „Wrocław w perspektywie 2020 plus” oraz „Gminny program wspierania osób w podeszłym wieku, niepełnosprawnych oraz niesamodzielnych na lata 2014 -2018”. **Mierniki zapisane w programach jako ich ewaluacja nie są łatwo dostępne , nie są też sporządzane (a przynajmniej dostępne w internecie) roczne sprawozdania z realizacji tych programów**, co powoduje, że dyskusja o realizacji programów musi odbywać się bardziej jako przekonywanie do swoich odczuć niż konkretna analiza ich efektywności.
3. Dzisiejszy bogaty – a może raczej różnorodny - wachlarz działań na rzecz seniorów pokazuje, że Wrocław ma **ogromny potencjał w zakresie tzw. kapitału ludzkiego samych seniorów**, jak też organizacji specjalizujących się w działaniach służących seniorom i aktywizujących seniorów. **Można zaobserwować duże zróżnicowanie przestrzenne inicjatyw wobec seniorów w poszczególnych osiedlach.** Umiejętne wykorzystanie tego potencjału może stać się znaczącym czynnikiem rozwoju kapitału społecznego wyrażającego się w zaufaniu i współpracy obywatelskiej. Jak pokazuje historia samorządności osiedlowej we Wrocławiu bez inicjatywy na poziomie władz miejskich nie udaje się tego zrobić.
4. W szczególny sposób warto więc realizować deklaracje strategiczne dotyczące wzmocnienia roli samorządów osiedlowych oraz dopełniania osiedli tkanką wspólnotową, obejmującą m.in. parafie, kluby seniora oraz organizacje pozarządowe. W opracowaniu „Koncepcja rozwojowa zintegrowanych działań społecznych w oparciu o doświadczenia Wrocławskiego Centrum Seniora” znajduje się bardzo interesująca propozycja utworzenia dzielnicowych centrów aktywizacji i integracji międzypokoleniowej, podobnie jak to ma miejsce np. w Łodzi.

Usługi zdrowotne i pomoc społeczna

1. Kompetencje miasta w sferze zdrowia nie są szerokie i stanowią jedynie uzupełnienie tego, co jest objęte finansowaniem ze strony Narodowego Funduszu Zdrowia lub jest przedmiotem działalności gospodarczej podmiotów działającym na rynku ochrony zdrowia. W ramach tych wąskich kompetencji oraz stosunkowo niskiego poziomu finansowania z kasy miejskiej prowadzone są liczne oraz godne najwyższej pochwały działania z zakresu profilaktyki oraz edukacji zdrowotnej, a także promocji zdrowia, które obejmują również seniorów.

2. Dyrekcja Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej deklaruje, że w planach na najbliższe lata jest rozwój infrastruktury dziennych ośrodków opieki dla osób starszych i niepełnosprawnych, a także podniesienie jakości usług opiekuńczych świadczonych w środowisku zamieszkania klientów. Wskazuje też ona na konieczność zwiększenia liczby miejsc w domach pomocy społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem placówek dla osób przewlekle psychicznie chorych i dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej we Wrocławiu złożył do Urzędu Marszałkowskiego zapotrzebowanie na uruchomienie takich domów). Należy mieć nadzieję, że te wskazania spotkają się ze stosownym finansowaniem z budżetu Miasta.
3. Warto zauważyć, że tak jak kiedyś Wrocław wykazał się w skali ogólnopolskiej liderem w promowaniu i tworzeniu rodzinnych domów dziecka, tak dzisiaj mógłby podobnie działać na rzecz tworzenia rodzinnych domów pomocy społecznej, gdzie opieka nad osobami niesamodzielnymi powinna być tańsza oraz bardziej spersonalizowana.
4. Bardzo szczegółowym problemem, który przewinął się kilkakrotnie, okazał się koszt transportu seniorów związanych z ich potrzebami zdrowotnymi.

Transport publiczny i przestrzeń publiczna

Wrocław posiada dobrze rozwiniętą sieć miejskiego i regionalnego transportu publicznego, na który składają się: sieć komunikacji miejskiej (autobusy i tramwaje), Wrocławska Kolej Aglomeracyjna, Koleje Dolnośląskie i Przewozy Regionalne PKP, lokalne i regionalne połączenia autobusowe, przewozy taksówkowe oraz Wrocławski Rower Miejski. **Transport publiczny we Wrocławiu jest zorganizowany prawidłowo.** Większość linii tramwajowych i część autobusowych ma wydzielone torowiska. W ostatnich latach wykonano linie szybkiego tramwaju 31, 32, 33, zorganizowano węzły i przystanki przesiadkowe. Ponadto sukcesywnie jest wymieniany tabor tramwajowy i autobusowy. Obecnie wszystkie autobusy miejskie są niskopodłogowe, większość ma klimatyzację, informację głosową i wyświetlacze. **Jest problem z taborze firmy Sevibus, której tabor nie jest przystosowany do potrzeb seniorów (Psie Pole-Zawidawie).** W taborze tramwajowym jeszcze znaczną część stanowią wagony starego typu.

1. Zaleca się przeanalizowanie długości trwania światła zielonego na przejściach dla pieszych, gdyż są przejścia, na których osoba mniej sprawna ruchowo nie ma szans zdążyć przejść przed zapaleniem się światła czerwonego (Przedmieście Oławskie np. ul. Pułaskiego przy skrzyżowaniu z ul. Traugutta, ul. Kościuszki przy skrzyżowaniu z ul. Dworcową).

2. Zaleca się uzupełnić niedobory w zakresie podwyższeń na przystankach, zatok, umiejscowienia przystanków itp. (przystanki Na Psim Polu przy ul. Bierutowskiej koło przychodni Provita bez wiat i ławek, na ul. Gorlickiej, Mulickiej przystanki zbyt blisko skrzyżowań). Przy rozkładach jazdy papierowych konieczna jest większa czcionka. Chodniki na ulicach bocznych Psiego Pola-Zawidawia (np. ul. Tylna, Kiełczowska, Litewska, ulice na Zgorzelisku), Zakrzowie (np. ul. Zatorska – brak chodników) oraz Przedmieścia Oławskiego (np. ul. Rakowiecka/Okólna brak chodników) Przy remontach należy zadbać o to, żeby zawsze były też spadki do zejścia na jezdnię oraz wystarczająco szerokie chodniki (np. Przedmieście Oławskie - ul. Krasińskiego, Kościuszki, Psie PoleZawidawie – np. ul. Tylna).
3. Mankamentem jest to, że część pojazdów komunikacji publicznej nie jest niskopodłogowa (tabor firmy Sevibus) ; ponieważ jednak nowo zakupywany tabor ma niskie podłogi, problem będzie stopniowo zanikał.
4. Należy zwiększyć liczbę patroli pieszych policji i straży miejskiej, zwłaszcza poza ścisłym centrum. Pojawienie się umundurowanych funkcjonariuszy zwiększy poczucie bezpieczeństwa osób starszych, a także przyczyni się do większej czystości w dzielnicach.

Budynki i polityka mieszkaniowa

Budynki mieszkalne będące w całości własnością Gminy mają przeciętnie ok. 100 lat, a średni stopień zużycia tych budynków wynosi 43,94 %. Z ogólnej liczby 1 515 budynków po 2000 roku wybudowanych jest tylko 82. W ramach „Gminnego programu wspierania osób w podeszłym wieku, niepełnosprawnych oraz niesamodzielnych na lata 2014 -2018” przekazano dotychczas 44 mieszkania. Uciążliwe dla seniorów jest także ogrzewanie piecowe. Osoby mające tytuł prawny do lokalu lub budynku mieszkalnego mogą otrzymać dotację w wysokości 70% poniesionego kosztu na zmianę ogrzewania z węglowego na gazowe, elektryczne albo odnawialne źródło energii lub podłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej. Zdaniem seniorów z grupy fokusowej dla wielu zainteresowanych nawet zgromadzenie 30% kosztu wymiany ogrzewania przekracza ich możliwości.

1. Nowo budowane bloki mieszkalne mają wszystkie niezbędne udogodnienia dla osób starszych np. nowe budynki wzdłuż ul. Pułaskiego, natomiast w “starych” budynkach występują wszystkie bariery, a **realizowany program rewitalizacji starych kamienic ogranicza się do zmiany estetyki zewnętrznej, budynków i klatek schodowych, ulic, wewnątrz podwórkowych, zmiany systemu ogrzewania, natomiast nierozwiązany pozostaje problem braku wind, podjazdów, parkingów itd.**

2. Polityka mieszkaniowa prowadzona przez miasto uwzględnia możliwości zamiany mieszkań np. przez osoby starsze, jednak **nie jest prowadzony katalog zamian, przewidziany w przyjętych procedurach. Proces zamian oraz wsparcia dla lokatorów nie radzących sobie z właściwym utrzymaniem swych mieszkań jest trudny i Miasto unika wchodzenia w rolę aktywnego gracza i lidera przemian w strukturze mieszkaniowej.**
3. **Istnieje potrzeba restrukturyzacji polityki mieszkaniowej Wrocławia**, aby umiejętniej angażować środki publiczne w przekształcanie substancji mieszkaniowej. Pozostaje to w interesie wszystkich mieszkańców, gdyż zostało potwierdzone, że niska jakość substancji mieszkaniowej sprzyja zachowaniom aspołecznym oraz powstawaniu zjawiska wykluczenia społecznego. Obecna polityka miasta wydaje się głównie zmierzać ku temu, aby w jak największym stopniu sprywatyzować mienie komunalne i dzięki temu zrzucić na lokatorów obowiązki związane z prowadzeniem prac remontowo-budowlanych. W aktualnym stanie prawnym chyba żadne miasto nie **ma pomysłu, jak skutecznie modernizować substancją komunalną, jak proponować zamiany lokali, jak komasować osoby mniej sprawne w sąsiedztwie punktów pomocy, najlepiej świadczonej przez organizacje pozarządowe.**
4. Miasto powinno zdiagnozować stan substancji mieszkaniowej w korelacji ze strukturą wiekową lokatorów i w oparciu o wnioski wyciągnięte z tej diagnozy **prowadzić aktywną politykę mieszkaniową wspierającą zamiany mieszkań przez seniorów**, tak by były one dostosowane do ich potrzeb i możliwości (m. in. odpowiednia wysokość czynszów, mieszkania pozbawione barier architektonicznych).

Komunikacja i informacja

Podstawowa forma komunikacji Urzędu z mieszkańcami to strona internetowa, w tym główny portal informacyjny wroclaw.pl, serwis internetowy Wrocławskiego Centrum Rozwoju Społecznego oraz strony poszczególnych wydziałów i jednostek miejskich. Ta informacja sprawnie dociera do tych seniorów, którzy posługują się Internetem; osoba biegła w komputerze zdoła odpowiednio powiększyć sobie czcionkę, aby informacja była dla niej czytelna. W innej sytuacji są ci seniorzy, którzy nie korzystają z komputerów.

1. Informacje podawane na plakatach czy tablicach opisane są czcionką zbyt małą dla potrzeb osób słabowidzących. Podobnie, osoby rzadko się poruszające nie docierają do tych plakatów i tablic; słupów plakatowych jest niewiele i zajęte są one informacjami o wydarzeniach kulturalnych i sportowych.

2. Wiele informacji dociera za pośrednictwem prasy, zarówno dzięki ogłoszeniom miejskim, jak i tekstom przygotowywanym przez samych dziennikarzy. Dla tych, którzy są w stanie czytać prasę, ta informacja jest dobrze dostępna; w szczególności dba się o to, by wyraźnie i czytelnie przedstawiać pewne zmiany w sposobach funkcjonowania komunikacji miejskiej, na przykład w okresie Wszystkich Świętych.
3. Jeszcze sprawniej informacja dociera do seniorów za pośrednictwem telewizji oraz radia, a zwłaszcza lokalnych, wrocławskich stacji radiowych i telewizyjnych (TVP Wrocław – Telewizyjny Klub Seniora, 71 News).
4. Obok ważnych węzłów komunikacji zbiorowej umieszczono mapy okolicy, z zaznaczeniem miejsca „tutaj jesteś”. Wprawdzie zapewne zorganizowano to głównie z myślą o turystach, jednak z tej informacji mogą korzystać również seniorzy, tym bardziej że mapy są duże i czytelne. Taka informacja jest cenna, gdyż liczne rozbudowy miasta i powstawanie nowych ulic sprawia, że wielu seniorom nie jest łatwo odnajdywać miejsc pod nowo powstałymi adresami.
5. System dość sprawnej informacji został wypracowany w czasie kilkuletniego działania Wrocławskiego Centrum Seniora. Zbierane informacje o działaniach podejmowanych dla seniorów są dystrybuowane do lokalnych gazet. We Wrocławiu seniorzy mają dostęp do informacji za pośrednictwem 4 dedykowanych czasopism (Gazeta Senior, Magazyn Seniora, Głos Seniora, Gerontologia Współczesna) . Wrocławskie Centrum Seniora wydaje Biuletyn Seniora (miesięcznik) oraz dystrybuuje informacje za pomocą newslettera do blisko 4000 odbiorców! W ramach WCS działa także Punkt Informacyjny i Telefon Seniora (dziennie ok. 50 informacji) . Dostępna jest także wielowątkowa strona internetowa WRCS <http://seniorzy.wroclaw.pl/>

Partycypacja społeczna, obywatelska i włączenie społeczne

1. Miasto zapoznaje się z potrzebami seniorów w zakresie ich zainteresowań, oczekiwań dotyczących spędzania wolnego czasu. Problemem jest nie tyle brak rozpoznania tych potrzeb, co **włączenie szerszych kręgów mieszkańców do korzystania z istniejącej oferty, a także promowanie rozwoju organizacji pozarządowych poszerzających tą ofertę.**
2. We Wrocławiu jest szeroka oferta rozmaitych działań dla seniorów. Należy jednak zwiększać liczbę miejsc w których mogliby prowadzić spotkania towarzyskie. Seniorzy, bardziej niż inne grupy wiekowe nastawieni są na tradycję i tożsamość, potrzebują zakorzenienia we własnych miejscach, w których czuli by się gospodarzami, a nie petentami. Niestety w świetle wysokości wydatków miejskich na rzecz seniorów te propozycje pozostają tylko utopijnymi marzeniami.

3. Bardzo interesująca jest propozycja, aby **poszerzać zakres zaangażowania organizacji pozarządowych na rzecz seniorów, a w tym przekazywać tym organizacjom prowadzenie dzielnicowych centrów aktywizacji i integracji międzypokoleniowej**. Władze Miasta powinny odgrywać rolę lidera promującego oraz ułatwiającego rozwój zaangażowania organizacji pozarządowych, co by wiązało się z wartością dodaną w postaci rozwoju lokalnego społeczeństwa obywatelskiego.

4. WCRS prowadzi liczne działania na rzecz wspierania inicjatyw osiedlowych. Kilkadziesiąt działań na poziomie osiedli w skali roku koordynowanych jest przez WCRS. Można jednak byłoby czynić więcej, gdyby WCRS dysponował większym budżetem na własne działania. Świadomość tego, że we Wrocławiu istnieje środowisko osób bardzo aktywnych, przesłania fakt, że **znacznie więcej mieszkańców miasta jest biernych; daje się zauważyć wielką potrzebę dalszego poszerzania grona animatorów społecznych i kulturalnych**.

5. Powinno się poszerzać kompetencje, a tym samym dalej **uaktywniać Wrocławską Radę Seniorów**, tak aby uczynić z niej ważnego gracza, przyczyniającego się na rzecz partycypacji obywatelskiej. **Wrocławska Rada Seniorów winna być inicjatorem działań strategicznych Miasta w zakresie polityki senioralnej, organizatorem spotkań, sympozjów oraz lobbingu na rzecz interesów senioralnych oraz solidarności międzypokoleniowej**.

6. **Zwraca się uwagę na konieczność większej aktywizacji obrzeżnych, peryferyjnych osiedli miasta, a nie koncentrowanie się głównie na częściach centralnych**. Cenne byłoby wykorzystanie działań organizacji pozarządowych, w tym pomoc ze strony Miasta w powoływaniu oraz wspieraniu działania lokalnych filii lub niezależnych lokalnych organizacji pozarządowych.

Należy zwiększyć rolę odgrywaną na rzecz seniorów przez organizacje pozarządowe. Potrzeba tu dosyć szerokiego grona osób profesjonalnie angażujących się na rzecz promocji aktywności seniorów. Nie chodzi tylko o specjalnie przeszkolonych urzędników, choć tacy są, oczywiście, niezbędni. Chodzi również o pewne kadry organizacji pozarządowych, **które mogłyby uzyskiwać z Miasta szczególne dofinansowanie na wypełnianie zadań przygotowania i promocji aktywności seniorów - wolontariuszy**, czy szerzej promocji społeczeństwa obywatelskiego. Dzisiaj naszych NGO-sów nie stać na to, by mogły się tym poważnie zajmować – w ofertach konkursowych rzadko mieszczą się wydatki na cele nie związane bezpośrednio z ogłoszonymi konkursami. Poszerzenie skali wolontariatu seniorów w organizacjach pozarządowych nie tylko zwiększa skalę pomocy, ale tworzy też wartość dodaną w postaci wzrostu zaangażowania obywatelskiego. Oczywiście, niedostateczne wykorzystywanie szansy wzrostu wolontariatów seniorów jest nie tylko kamyczkiem do ogródka magistratu, ale w jeszcze większym stopniu samych organizacji pozarządowych. W tym kontekście pozytywnie należy ocenić, że w od kilku lat we Wrocławskim Centrum Seniora prowadzone są wielopłaszczyznowe zajęcia, warsztaty i wykłady dla liderów organizacji senioralnych – Szkoła Liderów, w której bierze udział kilkadziesiąt osób.

Wolontariat, zatrudnienie, podnoszenie kwalifikacji

1. W ramach Wrocławskiego Centrum Rozwoju Społecznego pracuje Miejskie Centrum Wolontariatu i seniorzy mogą tam znaleźć oferty dla swego zaangażowania. **Istotną barierą rozwoju wolontariatu seniorów jest jednak szczupłość miejsc, w których seniorzy byłiby gospodarzami własnych spotkań towarzyskich**, i gdzie mieliby możliwość wspólnie wypracowywać własne propozycje zaangażowania.
2. Powinno się dalej **rozwijać wolontarystyczne zaangażowanie seniorów w ramach własnych struktur przedstawicielskich**, w klubach seniorów, uniwersytetach trzeciego wieku oraz w organizacjach pozarządowych.

Rekomendacje po monitoringu (według stopnia ważności):

1. Wnioskuje się o to, **by, w powiązaniu z nowo opracowywanymi dokumentami strategicznymi, Miasto Wrocław opracowało własną strategię polityki senioralnej. Istotną rolę w tym działaniu powinna odegrać Wrocławska Rada Seniorów**, która zaprosiłaby do współpracy przedstawicieli różnych instytucji: organizacji pozarządowych, środowisk naukowych, specjalistów z zakresu problematyki senioralnej, ludzi zaangażowanych w wolontariacie senioralnym oraz inne kompetentne osoby i instytucje. **Strategia senioralna powinna zaproponować sposoby postępowania i programy, dzięki którym uda się skoordynować liczne działania na rzecz seniorów w mieście, równomiernie wprowadzić te działania we wszystkich osiedlach miasta oraz zaproponować źródła finansowania tych działań i programów.** W programach należy ująć mierniki, które pokazywałyby postęp w rozwiązywaniu poszczególnych kwestii i coroczne ich upublicznianie.
2. Ponieważ Miasto opracowało strategię rozwoju infrastruktury dziennych ośrodków opieki dla osób starszych i niepełnosprawnych, a także podniesienia jakości usług opiekuńczych świadczonych w środowisku zamieszkania klientów należy sobie tylko życzyć by ją konsekwentnie zrealizowało – pozwalając mieszkańcom na śledzenie postępu i wyrażanie opinii w tym zakresie. Należy przy tym zwiększyć liczbę miejsc w domach pomocy społecznej ze szczególnym uwzględnieniem placówek dla osób przewlekle psychicznie chorych i dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie.
3. Wnioskuje się o to, by Wrocław opracował diagnozę substancji mieszkaniowej i strategię polityki mieszkaniowej, z właściwym ujęciem interesu i potrzeb seniorów. Należy odwrócić się od polityki zmierzającej jedynie ku temu, aby w jak największym stopniu sprywatyzować mienie komunalne i dzięki temu zrzucić na starzejących się lokatorów obowiązki związane z prowadzeniem prac remontowo-budowlanych. Należy sprawnie i skutecznie operować substancją komunalną, w tym proponować zamiany lokali, komasować osoby mniej sprawne w sąsiedztwie punktów pomocy, najlepiej świadczonej przez organizacje pozarządowe.

4. Wnioskuję się o **zacieśnianie współpracy organizacyjnej oraz informacyjnej struktur osiedlowych oraz lokalnych klubów seniora z parafiami oraz lokalnymi organizacjami pozarządowymi** tak, aby informacje ważne dla seniorów docierały do nich wieloma kanałami informacji. Pozytywnie należy ocenić zapowiadaną od marca 2016 nową formułę współpracy z Radami Osiedla nastawioną na wsparcie tychże przez Miasto w aktywizacji społeczności lokalnych.
5. Z budżetu miasta finansowany jest transport osób niepełnosprawnych, lecz zaleca się by **objąć nim również seniorów z poważnymi problemami zdrowotnymi, którzy nie posiadają statusu osoby niepełnosprawnej.**

Konsultant/doradca zaleca dodatkowo:

Z monitoringu przeprowadzonego przez wolontariuszy z Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta wynika, że w tak dużym mieście jak Wrocław działania na rzecz aktywnych seniorów są bardzo liczne i nawet trudno wszystkie je opisać i skatalogować. Wynika także z tego monitoringu, że Miasto realizuje te działania głównie poprzez WCRS. To, co także daje się zauważyć, to brak dokumentu, który wychodząc od diagnozy środowiska seniorów, podjąłby się opisanie tej zróżnicowanej pod względem potrzeb i oczekiwań grupy mieszkańców oraz wskazał metodyczne i całościowe działania na rzecz tej grupy. Z „Wrocławskiej diagnozy społecznej 2014. Raport z badań socjologicznych nad mieszkańcami miasta” (oprac. S. W. Kłopot, G. Kazdraś, J. Pluta, P. Trojanowski, Wrocław 2014) wynika, że mieszkańcy Wrocławia w wieku poprodukcyjnym to 20,2% ogółu mieszkańców. Niestety, diagnoza ta skupia się na opisie problemów rodzin, rynku pracy, zainteresowań mieszkańców, postrzegania władz miasta, realizacji polityk miejskich. Trudno w niej znaleźć odniesienia do zagadnień dotyczących problemów interesującej nas grupy seniorów we Wrocławiu. **Ponieważ w roku przyszłym kończy się ważność obecnie obowiązującej ‘Strategii rozwiązywania problemów społecznych’, to wydaje się wskazane, aby problematyka senioralna znalazła się w tym dokumencie poparta rzetelną diagnozą problemu. Stąd konsultant, przychylając się do wszystkich rekomendacji zawartych w Raporcie, szczególnie mocno wspiera te określone w punktach 1 i 2 sformułowanych powyżej.**

Podpisy wolontariuszy

Podpis konsultanta/doradcy

Imię, nazwisko

Imię, nazwisko